

після звільнення, отримання кімнати (тимчасово житла) у разі відсутності іншого місця проживання. Важливо пам'ятати, що ресоціалізація особи після місць позбавлення волі вдало пройде лише тоді, коли у звільненого будуть вирішені всі проблеми соціального і побутового характеру.

Список використаних джерел

1. Беца О. Соціальна адаптація осіб, звільнених із місць позбавлення волі. *Соціальна політика і соціальна робота*. 2002. № 2 (22). С. 5–15.
2. Казміренко Л., Кудерміна О., Мойсеєва О. Психологія / за ред. Л. Казміренко. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/up/pidrych_psuxologiya.pdf.
3. Ростоманова Л. Особливості переживання провини неповнолітніми, схильними до правопорушень : автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.06. Київ, 2010. С. 17.
4. Шевченко Л. Діагностика та корекція психічних станів злочинниць. Харк. центр жіночих дослідж. Харків : Курсор, 2003. С. 151.
5. Юридична енциклопедія / за ред. Ю. Шемшученка та ін. ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1998–2004.

Василяченко І. Г.,

студент II курсу магістратури, гр. МФРп-191

Науковий керівник – Новик Л. М., канд. психол. наук

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

СТАРІСТЬ ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА

Проблема старості, старіння є нагальною проблемою сучасного суспільства. Старіння це процес незворотніх змін, який відбувається в організмі людини. З одного боку безпорадність, а з іншого боку залежність від інших людей. Формування залежної поведінки в старості є нагальною проблемою сьогодення. Залежність від інших людей в тому числі від соціальних структур, які працюють з людьми похилого віку, все це спричинює жахливі умови життя людей похилого віку. На перше місце виходять проблеми соціального характеру. Соціальний захис людей похилого віку здійснюється через соціальні інститути. Якість надання соціальних послуг залежить від кваліфікації працівників соціальної сфери.

Основою для інтеграції знань з проблем старіння виступають наукові праці вітчизняних та зарубіжних дослідників різних галузей знань.

Вивченням проблематики людей літнього віку займалися філософи: В. Д. Альперович, В. Давидовський, В. М. Нікітін, В. В. Фролькіс, Д. Ф. Чеботарьова.

Питання можливості праці, запобігання старінню, відновлення фізичних та інтелектуальних можливостей знайшли своє висвітлення в роботах А. Дискіна, В. В. Крижановської, І. А. Кулак, І. І. Лихнецької, Є. І. Стеженської та ін.

Саме тому, стан здоров'я та добробут людей похилого віку стають зараз одним з найважливіших показників ефективності державної політики. Значною мірою це пояснюється розумінням українського суспільства про необхідність підтримки незахищених верств населення, а також тим, що, за

визначенням ООН, провідною складовою індексу розвитку людського потенціалу є очікувана тривалість життя.

Варто зазначити, що процес старіння має генетично запрограмований характер, яким визначається значною кількістю вікових змін в організмі індивіда. З віком погіршується фізичне і психічне здоров'я людини, зменшується рухова активність та здатність до самообслуговування, що визначає обсяг і характер потреби цієї категорії населення в різних видах медичної і соціально-побутової допомоги. Важливо, також зазначити, що реалізація власних здібностей людей похилого віку необхідна умова їх якості життя. Спроможність соціальних організацій забезпечити людей похилого віку всім необхідним для цього. Всі ці питання повинні вирішувати соціальні працівники, які працюють з даною категорією осіб. Виділяють такі напрямки роботи з людьми літнього віку як: медико-соціальний, діагностичний, психолого-педагогічний, співпраця людей похилого віку з громадськими організаціями та дозвіллевої діяльності [1].

Науковець Н. І. Кривоконь зазначає, що проблема демографія чисельності людей літнього віку вказує на необхідність розвивати заклади соціальної сфери. Тому зараз державою піднімається питання перебудови організацій, які працюють з людьми похилого віку [2].

Саме тому проблеми становища, ролі та місця в структурі соціальних відносин, особливостей надання соціальних послуг та піклування, медико-соціальної реабілітації людей похилого віку мають важливе значення.

Звідси, такі заклади як пансіонати геріатричні та територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг) повинні надавати людям літнього віку, саме, якісні соціальні послуги. У психології поступово починає формуватися уявлення про психологічне старіння як про процес психологічної деградації. З'являється модель психологічного розвитку і старіння, суть якої полягала в тому, що в період росту організму відбувається бурхливий процес нарощування інтелектуальних здібностей, супроводжуваний потім періодом відносної стабільності, слідом за яким настає тривалий період зниження інтелекту. З розвитком когнітивної психології, дослідження в області розумових функцій людей похилого віку стали більш привабливі для вчених-психологів, а теоретична і практична психологія стали більш пов'язані між собою. «Інтелектуальний показник» хоча і зберігся в дослідженні та характеристики процесу старіння, проте став диференційованим при обліку широкого діапазону можливих змін у цьому плані [3]. Спроби пояснити процеси психологічного старіння індивіда містяться не тільки в психологічних дослідженнях, але і в інших теоріях психологічного наукового знання. Теорія Еріка Еріксона про 8 стадій розвитку особистості, які мають певну мету в досягненні тієї чи іншої соціально-ціннісної якості: довіри, автономії, ініціативи та ін. Завдання людини похилого віку, за Е. Еріксоном, полягає в тому, щоб досягти цілісності розвитку свого «Я», впевненості в сенсі життя, а також гармонії, що розуміється як сутнісна якість життя як окремого індивіда, так і всього Всесвіту. Розпач може мати місце лише в разі усвідомлення життєвої невдачі, коли у людини не залишається часу на те, щоб повторити своє життя з

початку або знайти альтернативу вирішення проблем своєї цілісності. Еріксон був один з небагатьох серед прихильників психодинамічних теорій, якого глибоко і спеціально цікавили проблеми людей похилого віку.

Список використаних джерел

1. Коленіченко Т. І. Теоретико-методологічні засади дослідження проблеми соціально-педагогічної підтримки людей похилого віку в закладах соціального обслуговування. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія №.11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. Вип. 19. С. 147-154.
2. Кривоконь Н. І. Дефініція категорії «соціальні послуги»: проблеми концептуалізації. *Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія*. 2019. № 1 (13). С. 37-45.
3. Соціальна педагогіка : мала енциклопедія. За заг. ред. проф. І. Д. Звереві. Київ. : Центр навчальної літератури, 2008. 336 с.

Власова Т. М.,

студентка II курсу магістратури, гр. МСПДп-191

Науковий керівник – Поленкова М. В., канд. екон. наук, доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ПСИХОКОРЕКЦІЯ СТРЕСОВИХ СТАНІВ У ЖІНОК ВПО

Актуальність даної роботи обумовлена збільшенням чисельності ВПО. Питання забезпечення соціального захисту ВПО вже протягом шести років залишається одним з найважливіших та найскладніших в українському суспільстві.

Військовий конфлікт в Україні спровокував значне погіршення якості життя мешканців Сходу України та Криму, переміщення великої кількості людей у нові умови проживання, що викликало багато проблем у нашому суспільстві.

Психологічні, соціальні, економічні проблеми ВПО постають в центрі уваги вітчизняних дослідників різних галузей соціогуманітарного знання (В. П. Антонюк, Н. В. Гузь, О. О. Іляшко, В. Дубровська, О. В. Залеська, О. А. Калашник, Л. Г. Ковальчук, В. М. Бондаровська, О. А. Возіянова, О. П. Григоренко, Т. В. Гуцаленко, І. О. Савенець, О. П. Лішик, Е. М. Бовкун Л. В. Щетініна та інші).

Одним з найскладніших завдань соціально-психологічного супроводу ВПО стало сприяння якнайшвидшій соціально-психологічній адаптації та інтеграції ВПО в суспільне життя громади. Психологи, фахівці соціальної роботи наголошують на типових труднощах в процесі адаптації: тривожність, закритість, марення надією на повернення до рідної домівки тощо. Узагальнюючи психологічні проблеми ВПО, В.В. Кердивар зазначає, що в більшості з них спостерігається високий рівень емоційного дискомфорту, агресія та переконання, що іншим живеться краще ніж їм [1]. Порушення в різних сферах психічного здоров'я, можуть призвести до проблем особистості загалом. О. П. Лішик, аналізуючи проблему соціального захисту ВПО, акцентує на необхідності психологічного супроводу саме дітей внутрішньо-переміщених осіб, адже для них наслідки психотравмуючої ситуації можуть